

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ
ΑΥΤΟΤΕΛΕΣ ΤΜΗΜΑ
ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΗΣ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑΣ
ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ**

**Αθήνα, 29 - 05 - 2018
Αριθ. πρωτ.: 551**

Ταχ. δ/ση: Σταδίου 27, Αθήνα
Ταχ. κώδικας: 101 83
Πληροφορίες: Α. Κουτσελάκη
Ν. Καραβασίλη
Τηλέφωνα: 2131364033
2131364311
Φαξ: 2131364354
Ηλεκ. ταχυδρ.: koinonouleftikos@ypes.gr

Προς:
Τη Βουλή των Ελλήνων
Διεύθυνση Κοινοβουλευτικού Ελέγχου
Τμήμα Ερωτήσεων &
Αιτήσεων Κατάθεσης Εγγράφων

Κοινοποίηση:
Βουλευτή κ. Κωνσταντίνο Χατζηδάκη
Βουλή των Ελλήνων

Θέμα: Κοινοβουλευτικός Έλεγχος

Σχετ.: Η υπ' αριθμ. πρωτ. 4601/21-03-2018 Ερώτηση

Σε απάντηση της ανωτέρω Ερώτησης, που κατέθεσε ο Βουλευτής κ. Κωνσταντίνος Χατζηδάκης, με θέμα «Φωτογραφικοί “διαγωνισμοί” και υπερτιμολογήσεις για τον οδοφωτισμό των Δήμων της χώρας με δανεικά από το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων», κατά λόγο αρμοδιότητας, σας γνωρίζουμε τα ακόλουθα:

Στο Υπουργείο Εσωτερικών έχουν περιέλθει καταγγελίες του Πανελλήνιου Συνδέσμου Τεχνικών Εταιρειών (ΣΑΤΕ) με αντικείμενο διακηρύξεις διαγωνισμών προμήθειας και εγκατάστασης φωτιστικών σωμάτων τύπου LED. Οι εν λόγω καταγγελίες αφορούν τους Δήμους Αλεξανδρούπολης, Θάσου, Θερμαϊκού, Σοφάδων και Ρόδου και έχουν ως αντικείμενο την αναγραφή στις διακηρύξεις διαγωνισμών όρων σχετικά με την τεχνική και οικονομική δυνατότητα των διαγωνιζομένων οι οποίοι, με βάσει τους ισχυρισμούς του ΣΑΤΕ, περιορίζουν υπέρμετρα την αρχή της ίσης μεταχείρισης των διαγωνιζομένων και της ανάπτυξης του ελεύθερου ανταγωνισμού.

Οι ως άνω καταγγελίες διαβιβάστηκαν άμεσα προς τα Γραφεία Συντονιστών των οικείων Αποκεντρωμένων Διοικήσεων προκειμένου να λάβουν γνώση των καταγγελλομένων στα πλαίσια του ασκούμενου ελέγχου νομιμότητας των διαδικασιών σύναψης των δημοσίων συμβάσεων των Ο.Τ.Α.

Επίσης στο Υπουργείο έχει περιέλθει και επιστολή του Αντιπεριφερειάρχη Δωδεκανήσου, αναφορικά με δημοπρασία για την προμήθεια και εγκατάσταση φωτιστικών σωμάτων τύπου LED που διενεργήθηκε από τις υπηρεσίες της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου και η οποία απεστάλη στον Περιφερειάρχη Δωδεκανήσου για τις ενέργειές του στα πλαίσια των αρμοδιοτήτων του.

Αναφορικά με το ζήτημα της αναγραφής όρων στις διακηρύξεις των προαναφερομένων διαγωνισμών σχετικά με την καταλληλότητα των διαγωνιζομένων (οικονομική και χρηματοοικονομική επάρκεια, τεχνική και επαγγελματική ικανότητα) σας επισημαίνουμε τα κάτωθι :

Στο άρθρο 75 του ν.4412/2016 (ΦΕΚ 147/τ. Α') παρατίθενται τα κριτήρια ποιοτικής επιλογής για τον έλεγχο της καταλληλότητας των οικονομικών φορέων κατά τη διαδικασία σύναψης δημοσίων συμβάσεων. Ειδικότερα προβλέπεται ότι:

«1. Τα κριτήρια επιλογής μπορεί να αφορούν:

- α) την καταλληλότητα για την άσκηση της επαγγελματικής δραστηριότητας,
- β) την οικονομική και χρηματοοικονομική επάρκεια,
- γ) την τεχνική και επαγγελματική ικανότητα

Οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να επιβάλλουν στους οικονομικούς φορείς ως απαιτήσεις συμμετοχής μόνο τα κριτήρια που αναφέρονται στις παραγράφους 2,3 και 4. Οι αναθέτουσες αρχές περιορίζουν τις όποιες απαιτήσεις συμμετοχής σε εκείνες που είναι απαραίτητες ώστε να διασφαλίζεται ότι ο υποψήφιος ή ο προσφέρων διαθέτει τις εκ του νόμου απαιτούμενες προϋποθέσεις, τις χρηματοοικονομικές δυνατότητες, καθώς και τις τεχνικές και επαγγελματικές

ικανότητες για την εκτέλεση της υπό ανάθεση σύμβασης. Όλες οι απαιτήσεις σχετίζονται και είναι ανάλογες με το αντικείμενο της σύμβασης.

3. Όσον αφορά την οικονομική και χρηματοοικονομική επάρκεια, οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να επιβάλλουν απαιτήσεις που να διασφαλίζουν ότι οι οικονομικοί φορείς διαθέτουν την αναγκαία οικονομική και χρηματοδοτική ικανότητα για την εκτέλεση της σύμβασης. Για το σκοπό αυτόν, οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να απαιτούν ειδικότερα από τους οικονομικούς φορείς, να έχουν έναν ορισμένο ελάχιστο ετήσιο κύκλο εργασιών, συμπεριλαμβανομένου ορισμένου ελάχιστου κύκλου εργασιών στον τομέα δραστηριοτήτων που καλύπτεται από τη σύμβαση. Επίσης, οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να απαιτούν από τους οικονομικούς φορείς να παρέχουν πληροφορίες σχετικά με τους ετήσιους λογαριασμούς, παρουσιάζοντας την αναλογία, ιδίως, στοιχείων ενεργητικού και παθητικού. Μπορούν επίσης να απαιτούν κατάλληλο επίπεδο ασφαλιστικής κάλυψης έναντι επαγγελματικών κινδύνων.

Ο ελάχιστος ετήσιος κύκλος εργασιών που απαιτείται να έχουν οι οικονομικοί φορείς δεν υπερβαίνει το διπλάσιο της εκτιμώμενης αξίας της σύμβασης, εκτός από δεόντως αιτιολογημένες περιπτώσεις, όπως σχετικά με τους ειδικούς κινδύνους που αφορούν τη φύση των έργων, των υπηρεσιών ή των αγαθών. Η αναθέτουσα αρχή αναφέρει τους βασικούς λόγους για την απαίτηση αυτή στα έγγραφα της σύμβασης ή στη χωριστή έκθεση που προβλέπεται στο άρθρο 341.

Η αναλογία, ενδεικτικά, στοιχείων ενεργητικού και παθητικού μπορεί να λαμβάνεται υπόψη όταν η αναθέτουσα αρχή προσδιορίζει τις μεθόδους και τα κριτήρια της συνεκτίμησης αυτής στα έγγραφα της σύμβασης. Οι μέθοδοι και τα κριτήρια αυτά χαρακτηρίζονται από διαφάνεια, αντικειμενικότητα και αποφυγή διακρίσεων.

Όταν μια σύμβαση υποδιαιρείται σε τμήματα, το παρόν άρθρο εφαρμόζεται σε σχέση με κάθε επιμέρους τμήμα. Εντούτοις, η αναθέτουσα αρχή μπορεί να καθορίζει τον ελάχιστο ετήσιο κύκλο εργασιών που πρέπει να έχουν οι οικονομικοί φορείς ανά ομάδες τμημάτων, αν ανατεθούν στον ανάδοχο περισσότερα τμήματα που πρέπει να εκτελεστούν ταυτοχρόνως.

Εάν οι συμβάσεις βάσει συμφωνίας-πλαίσιο πρόκειται να ανατεθούν μετά από προκήρυξη νέου διαγωνισμού, η μέγιστη απαίτηση ετήσιου κύκλου εργασιών που αναφέρεται στο πέμπτο εδάφιο της παρούσας παραγράφου υπολογίζεται βάσει του αναμενόμενου μέγιστου μεγέθους των συγκεκριμένων συμβάσεων που θα εκτελεστούν ταυτοχρόνως ή, εάν αυτό δεν είναι γνωστό, βάσει της εκτιμώμενης αξίας της συμφωνίας-πλαίσιο. Στην περίπτωση δυναμικών συστημάτων αγορών, η μέγιστη απαίτηση ετήσιου κύκλου εργασιών που αναφέρεται στο πέμπτο εδάφιο υπολογίζεται βάσει του αναμενόμενου μέγιστου μεγέθους των συγκεκριμένων συμβάσεων που πρόκειται να ανατεθούν στο πλαίσιο του εν λόγω συστήματος.

4. Όσον αφορά την τεχνική και επαγγελματική ικανότητα, οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να επιβάλλουν απαιτήσεις που να εξασφαλίζουν ότι οι οικονομικοί φορείς διαθέτουν τους αναγκαίους ανθρώπινους και τεχνικούς πόρους και την εμπειρία για να εκτελέσουν τη σύμβαση σε κατάλληλο επίπεδο ποιότητας.

Οι αναθέτουσες αρχές μπορεί να απαιτούν ειδικότερα από τους οικονομικούς φορείς, να διαθέτουν ικανοποιητικό επίπεδο εμπειρίας, αποδεικνυόμενο με κατάλληλες συστάσεις από συμβάσεις που έχουν εκτελεστεί κατά το παρελθόν. Μια αναθέτουσα αρχή μπορεί να θεωρεί ότι ένας οικονομικός φορέας δεν διαθέτει τις απαιτούμενες επαγγελματικές ικανότητες εάν διαπιστώσει ότι ο οικονομικός φορέας έχει συγκρουόμενα συμφέροντα που ενδέχεται να επηρεάσουν αρνητικά την εκτέλεση της σύμβασης.

Στο πλαίσιο διαδικασιών σύναψης σύμβασης προμηθειών για τις οποίες απαιτούνται εργασίες τοποθέτησης ή εγκατάστασης, παροχή υπηρεσιών ή εκτέλεση έργων, η επαγγελματική ικανότητα των οικονομικών φορέων να παράσχουν αυτή την υπηρεσία ή να εκτελέσουν την εγκατάσταση ή τα έργα μπορεί να αξιολογείται βάσει της τεχνογνωσίας τους, της αποτελεσματικότητας, της εμπειρίας και της αξιοπιστίας τους.

5. Οι αναθέτουσες αρχές αναφέρουν τις απαιτούμενες προϋποθέσεις συμμετοχής που μπορεί να εκφράζονται ως ελάχιστα επίπεδα ικανότητας, καθώς και τα κατάλληλα αποδεικτικά μέσα, στην προκήρυξη σύμβασης ή στην πρόσκληση επιβεβαίωσης ενδιαφέροντος».

Η οδηγία 2014/24/ΕΕ, θέτει κανόνες αναφορικά με την απόδειξη της οικονομικής και χρηματοοικονομικής επάρκειας των υποψηφίων, ορίζοντας στο άρθρο 60 παρ.3 αυτής, σε συνδυασμό

με το Παράρτημα XII Μέρος Ι (βλ. και άρθρο 80 παρ.4 του ν.4412/2016 και Μέρος Ι του Παραρτήματος XII του Προσαρτήματος Α'), ότι αυτή αποδεικνύεται, με ένα ή περισσότερα δικαιολογητικά τα οποία παρατίθενται αναλυτικά στο εν λόγω Παράρτημα.

Οι τεχνικές ή/και επαγγελματικές ικανότητες των οικονομικών φορέων αξιολογούνται και ελέγχονται σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ.5 του άρθρου 80 του ν.4412/2016 (άρθρο 60 παρ.4 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ), οι διατάξεις των οποίων περιέχουν αποκλειστική απαρίθμηση των μέσων με τα οποία μπορεί να αποδειχθεί η τεχνική ικανότητα, την οποία απαιτεί η αναθέτουσα αρχή από τους οικονομικούς φορείς.

Συγκεκριμένα, τα αποδεικτικά στοιχεία των τεχνικών ικανοτήτων του οικονομικού φορέα ανάλογα με τη φύση, την ποσότητα ή τη σπουδαιότητα και τη χρήση των έργων, των αγαθών, ή των υπηρεσιών παρατίθενται αναλυτικά στο Μέρος ΙΙ του Παραρτήματος XII του Προσαρτήματος Α' του ν.4412/2016.

Σχετικά με το ζήτημα των κριτηρίων ποιοτικής επιλογής δημοσίων συμβάσεων για τον έλεγχο καταλληλότητας των οικονομικών φορέων έχει εκδοθεί η Κατευθυντήρια Οδηγία 13/2016 της Ενιαίας Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Συμβάσεων, σε συγκεκριμένο σημείο της οποίας αναφέρεται ότι: *«Κατά τη διαδικασία προσδιορισμού των κριτηρίων καταλληλότητας των υποψηφίων πρέπει να τηρούνται βασικές αρχές που απορρέουν από το ενωσιακό δίκαιο, ιδίως της διαφάνειας, της ίσης μεταχείρισης και της αποφυγής κάθε είδους άμεσων ή έμμεσων διακρίσεων. Ενδεικτικά, τα κριτήρια επιλογής πρέπει να σχεδιάζονται κατά τρόπο ώστε να μην περιορίζεται δυσανάλογα η συμμετοχή οικονομικών φορέων, συμπεριλαμβανομένων των μικρομεσαίων επιχειρήσεων (ΜΜΕ), που έχουν τη δυνατότητα να αποτελέσουν αναδόχους που θα εκτελέσουν αποτελεσματικά την υπό ανάθεση σύμβαση, π.χ. οι χρηματοοικονομικές και ασφαλιστικές απαιτήσεις δεν πρέπει να ορίζονται σε δυσανάλογα υψηλά επίπεδα, με αποτέλεσμα να αποκλείονται αυτόματα οικονομικοί φορείς, κατά τα λοιπά απόλυτα κατάλληλοι. Τα ελάχιστα αυτά επίπεδα ικανοτήτων αναφέρονται στην προκήρυξη του διαγωνισμού (άρθρα 44 παρ. 2 οδηγίας 2004/18/ΕΚ, άρθρο 44 παρ. 2 πδ 60/2007). Γενικότερα, η αναθέτουσα αρχή πρέπει να καθορίζει με σαφήνεια στα έγγραφα της σύμβασης το ελάχιστο επίπεδο κριτηρίων οικονομικής και χρηματοοικονομικής επάρκειας και τεχνικής και επαγγελματικής ικανότητας που κρίνει αναγκαία για την επιτυχή υλοποίηση της σύμβασης και τα αποδεικτικά μέσα από τα οποία αυτό προκύπτει».*

Στη βάση των ανωτέρω, εναπόκειται στη διακριτική ευχέρεια των αναθετουσών αρχών να επιβάλλουν απαιτήσεις που να εξασφαλίζουν ότι οι οικονομικοί φορείς διαθέτουν την αναγκαία οικονομική και χρηματοοικονομική επάρκεια, καθώς και τους απαιτούμενους ανθρώπινους και τεχνικούς πόρους και την εμπειρία για την επιτυχή υλοποίηση της σύμβασης. Όλες οι απαιτήσεις πρέπει να σχετίζονται και να είναι ανάλογες με το αντικείμενο της σύμβασης και αποδεικνύονται με τα προαναφερθέντα μέσα του Παραρτήματος XII του Προσαρτήματος Α' του ν.4412/2016.

Αναφορικά με το ζήτημα του ελέγχου νομιμότητας των διαδικασιών σύναψης των δημόσιων συμβάσεων των Ο.Τ.Α., έχουν εφαρμογή οι διατάξεις των άρθρων 225, 226 και 227 του ν.3852/2010 (ΦΕΚ 87/τ.Α') με βάσει τις οποίες οι αρμόδιες υπηρεσίες των οικείων Αποκεντρωμένων Διοικήσεων προβαίνουν σε έλεγχο νομιμότητας των πράξεων των Ο.Τ.Α. και συγκεκριμένα όλων των αποφάσεων των συλλογικών οργάνων μεταξύ των οποίων και αυτές που αφορούν τις αναθέσεις έργων, από το στάδιο προκήρυξης αυτών μέχρι την υπογραφή του σχετικού συμφωνητικού με τον τελικό μειοδότη. Ειδικότερα ελέγχονται τα συμβατικά τεύχη και στοιχεία με βάση τα οποία θα εκτελεσθεί το προς ανάθεση έργο (συμφωνητικό, διακήρυξη, ειδική συγγραφή υποχρεώσεων, τεχνικές προδιαγραφές, τιμολόγιο, προϋπολογισμός κ.λ.π.) και τα οποία αποτελούν τη βάση για την κατάρτιση των συμβάσεων, καθώς και η διαδικασία ανάδειξης του αναδόχου (διεξαγωγή δημοπρασίας, διαδικασία κατάθεσης προσφορών και έγκριση του αποτελέσματος της δημοπρασίας από την προϊσταμένη αρχή).

Επιπροσθέτως των ανωτέρω, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 278 του ν.3852/2010 (ΦΕΚ 87/τ.Α') προβλέπεται προληπτικός έλεγχος των συμβάσεων προμήθειας αγαθών, εκτέλεσης έργων και παροχής υπηρεσιών, συμπεριλαμβανομένων και των προγραμματικών συμβάσεων που συνάπτουν οι Ο.Τ.Α. και τα νομικά τους πρόσωπα, προϋπολογιζόμενης δαπάνης, χωρίς Φ.Π.Α., ποσού άνω των διακοσίων χιλιάδων (200.000) ευρώ από τον Επίτροπο του Ελεγκτικού Συνεδρίου, καθώς και για ποσό μεγαλύτερο των πεντακοσίων χιλιάδων (500.000) ευρώ από το Κλιμάκιο του Ελεγκτικού Συνεδρίου.

Συνεπώς, το σύνολο των σταδίων της ανάθεσης ενός έργου, μιας προμήθειας ή μιας υπηρεσίας που προηγούνται της σύναψης της σύμβασης, από την προκήρυξη του διαγωνισμού μέχρι την κατακυρωτική απόφαση, ελέγχονται τόσο από τις υπηρεσίες της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης, όσο και από το Ελεγκτικό Συνέδριο.

Τέλος, αρμόδιο να ενημερώσει τη Βουλή των Ελλήνων, για την ερμηνεία και εφαρμογή των διατάξεων του ν.4412/2016 (ΦΕΚ 147/τ. Α'), στο τομέα των προμηθειών και κατά συνέπεια για την παροχή των απαιτούμενων κατευθύνσεων και οδηγιών, είναι το συνερωτώμενο Υπουργείο Οικονομίας και Ανάπτυξης.

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΣΚΟΥΡΛΕΤΗΣ

Εσωτερική διανομή:

1. Γραφείο κ. Υπουργού
2. Γραφείο κ. Γενικού Γραμματέα
3. Γραφείο Τύπου
4. Αυτοτελές Τμήμα Νομοθετικής Πρωτοβουλίας & Κοινοβουλευτικού Ελέγχου